

Nationella rådet i fritidshem

-Inrymning och handlingsplaner för fritidshemmet

Erik Ekström ombudsman Sveriges Lärare

Inrymning och handlingsplaner för fritidshemmet

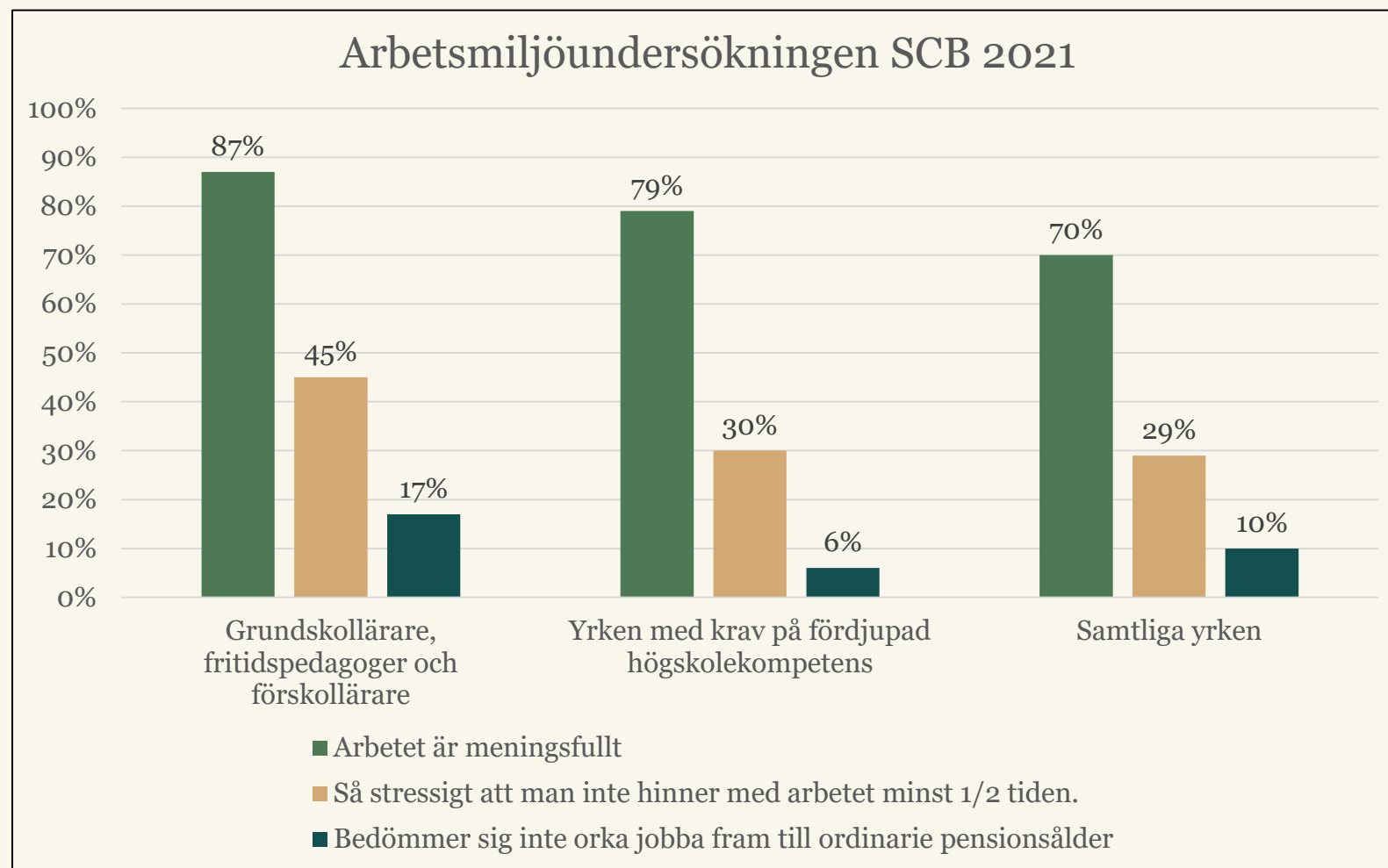
Ram: 30 minuter presentation. Tid för frågor finns i slutet

Det som kommer behandlas:

- Kort om arbetsmiljön i skolan i Sverige
- Nuläge och trender, hot och våld i skolmiljöer
- Regelverket
- Inrymning/utrymning/utestängning och handlingsplaner
- Kort genomgång av ett av materialen
- Stödmaterial
- Frågor

Meningsfullt, men med arbetsmiljöutmaningar

- Arbetet upplevs mer meningsfullt än av andra grupper
- Arbetet upplevs oftare stressigt än av andra grupper

Källa: Statistiska centralbyrån (Diagram sammanställt av Sveriges Lärares utredningsavdelning utifrån SCBs statistik)

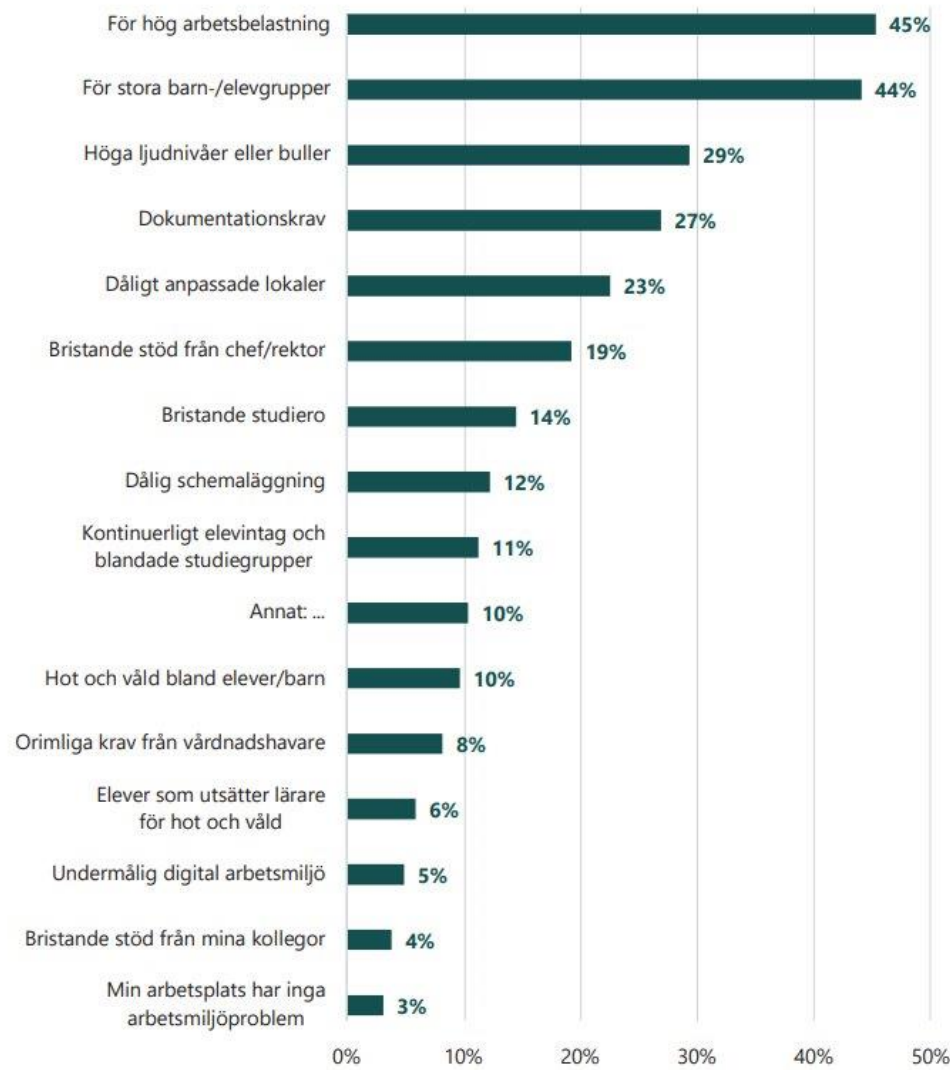
De viktigaste arbetsmiljöfrågorna för lärarkollektivet

- Liknande frågor i topp i alla lärargrupper.

För fritidshem är de fem största arbetsmiljöproblemen:

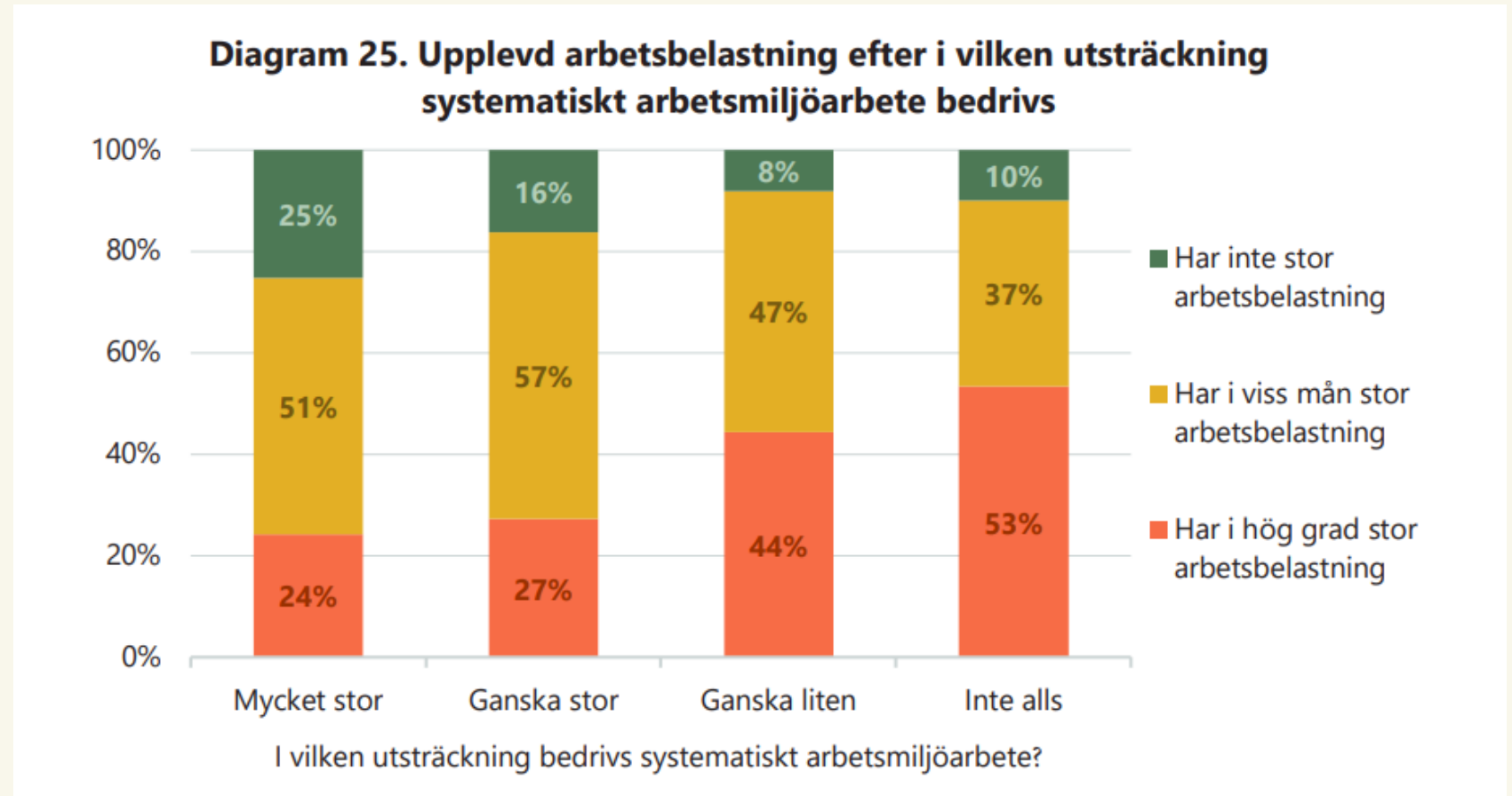
- Förstora barn/ elevgrupper
- Höga ljudnivåer eller buller
- Dåligt anpassade lokaler
- För hög arbetsbelastning
- Bristande stöd från rektor/chef

Diagram 12. Andel som svarar att de tre största arbetsmiljöproblemen på arbetsplatsen är följande:

Ur ett arbetsmiljöperspektiv

Förbundets undersökningar visar att systematiskt arbetsmiljöarbete påverkar arbetsbelastningen

Källa: Med orimliga förutsättningar, En beskrivning av arbetsmiljön i skolan och förskolan, Sveriges Lärare 2024

Hot och våld i arbetslivet

Introfilm Säkerhetsdialogen Suntarbetsliv: <https://www.youtube.com/watch?v=ztac-ZIp71c>

Hot och våld i skolan, nuläget

Jan-24 *"Elev skär med matkniv i bordet. Jag ber eleven sluta och när eleven inte gör det så tar jag kniven. Eleven hugger då gaffeln i mitt lår och siktar sedan med gaffeln mot mitt ansikte."*

Feb-24 *"En resurs som är beviljad för en elev i klass finns inte på plats. Läraren tvingas täcka upp för elevgruppen och en elev i behov av stöd samtidigt, vilket är omöjligt i den här gruppen. När läraren uppehålls av den här eleven blir en annan elev arg på en tredje elev och börjar slåss med knytnävarna. Läraren skyndar sig att gå emellan och får då motta 8-10 boxningar mot armar, axlar, bröst och mage."*

Utdrag från incidentrapporter grundskola Stockholm

<https://www.instagram.com/sthlmsskolorlarmar/>

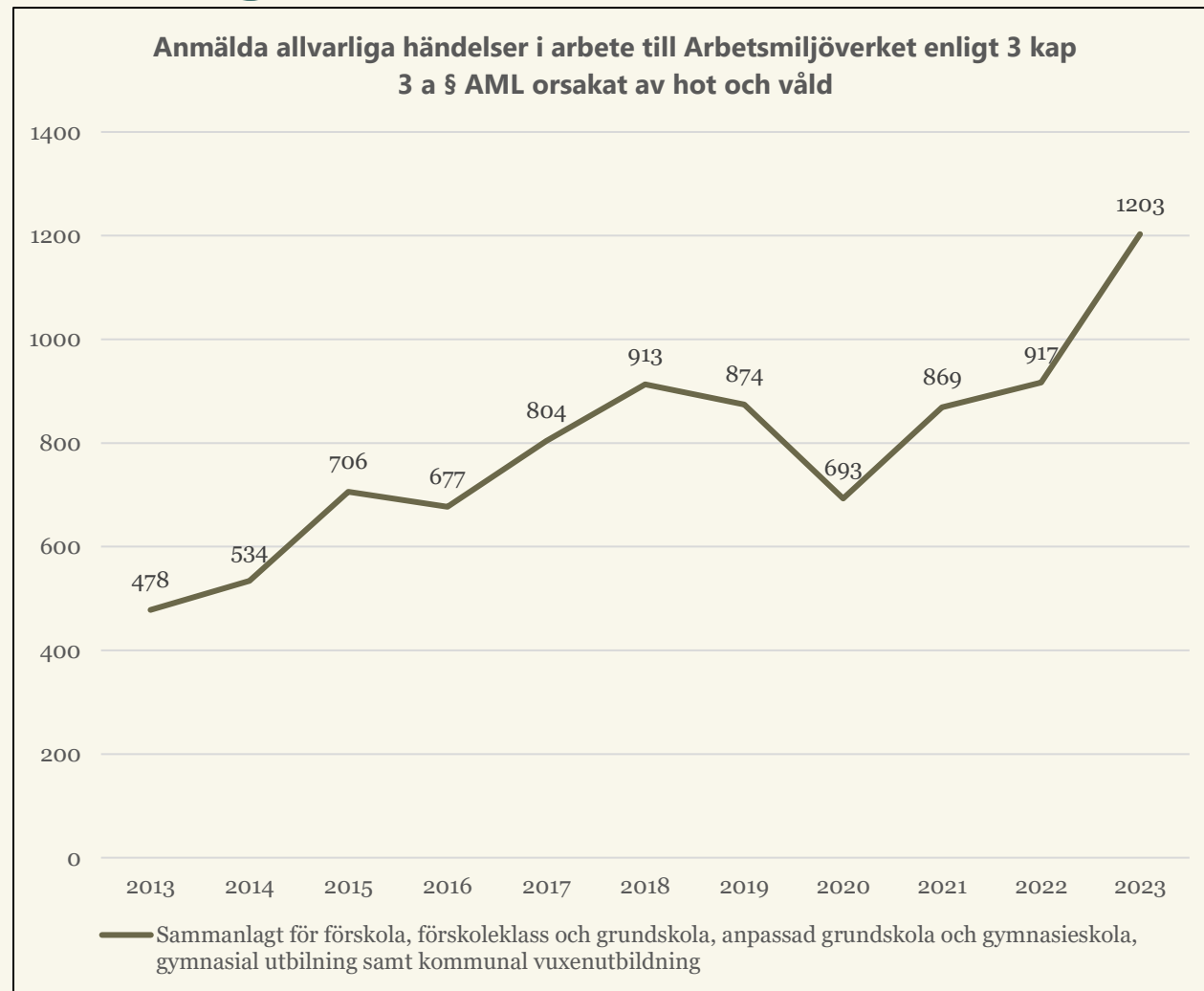
"När jag blivit utsatt för våld av elev har rektor följt upp det kring elev men inte kring mig. Det hade varit skönt om rektor åtminstone frågat hur jag mådde, eller hänvisat till någon för mig att prata med."

Lärare i förskoleklass.

Ur: Sveriges Lärares rapport. Med orimliga förutsättningar-
En beskrivning av arbetsmiljön i skolan och förskolan

Hot och våld i skolan, nuläget

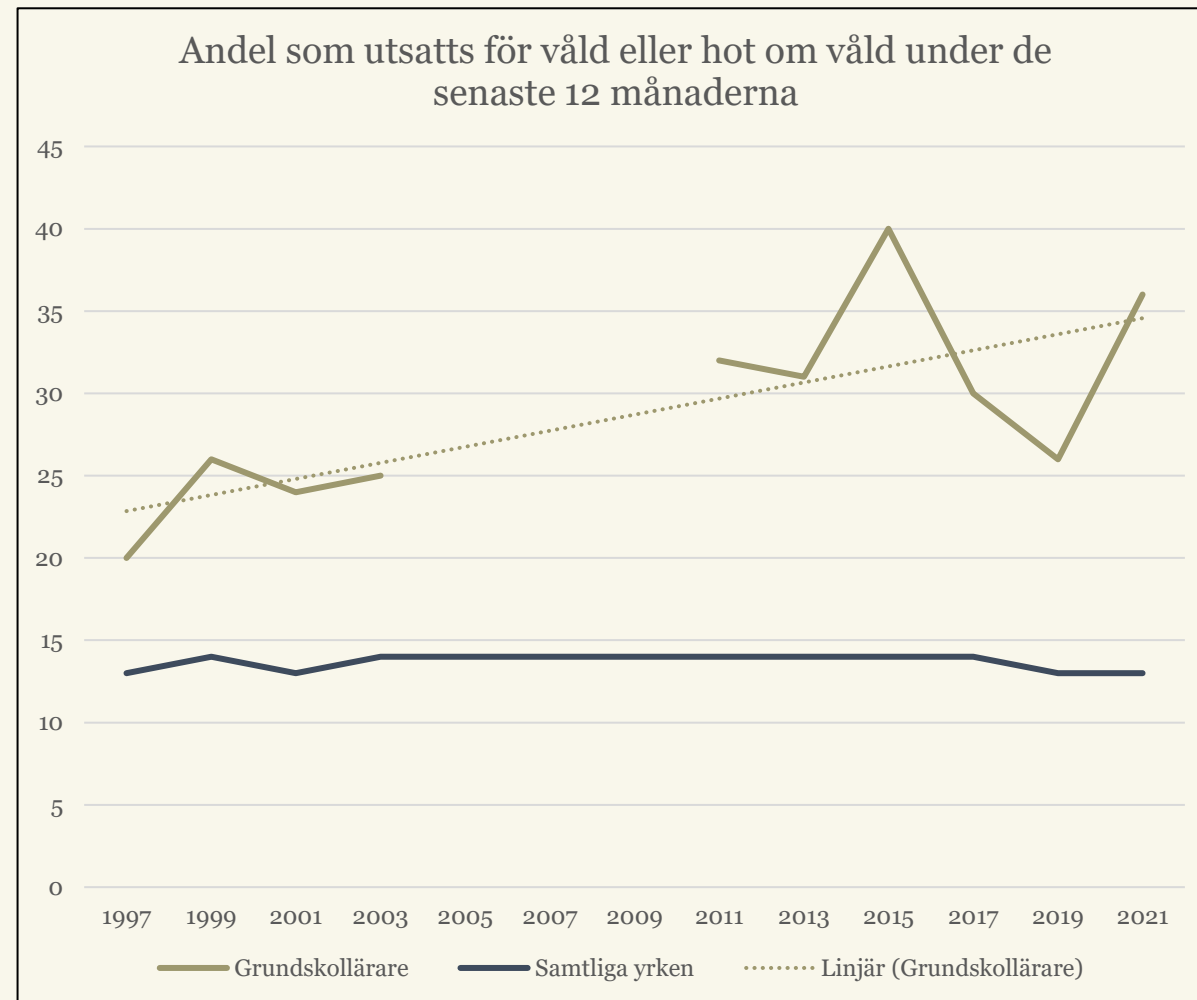
Anmälningarna till arbetsmiljöverket har ökat med mer än 100 procent under en 10 årsperiod.

Källa: Statistik från Arbetsmiljöverket beställd 20240227, bearbetad av Sveriges Lärares utredningsavdelning

Hot och våld i skolan, nuläget

Problemen ser ut att förvärras över tid för lärare, SCBs statistik tyder på det

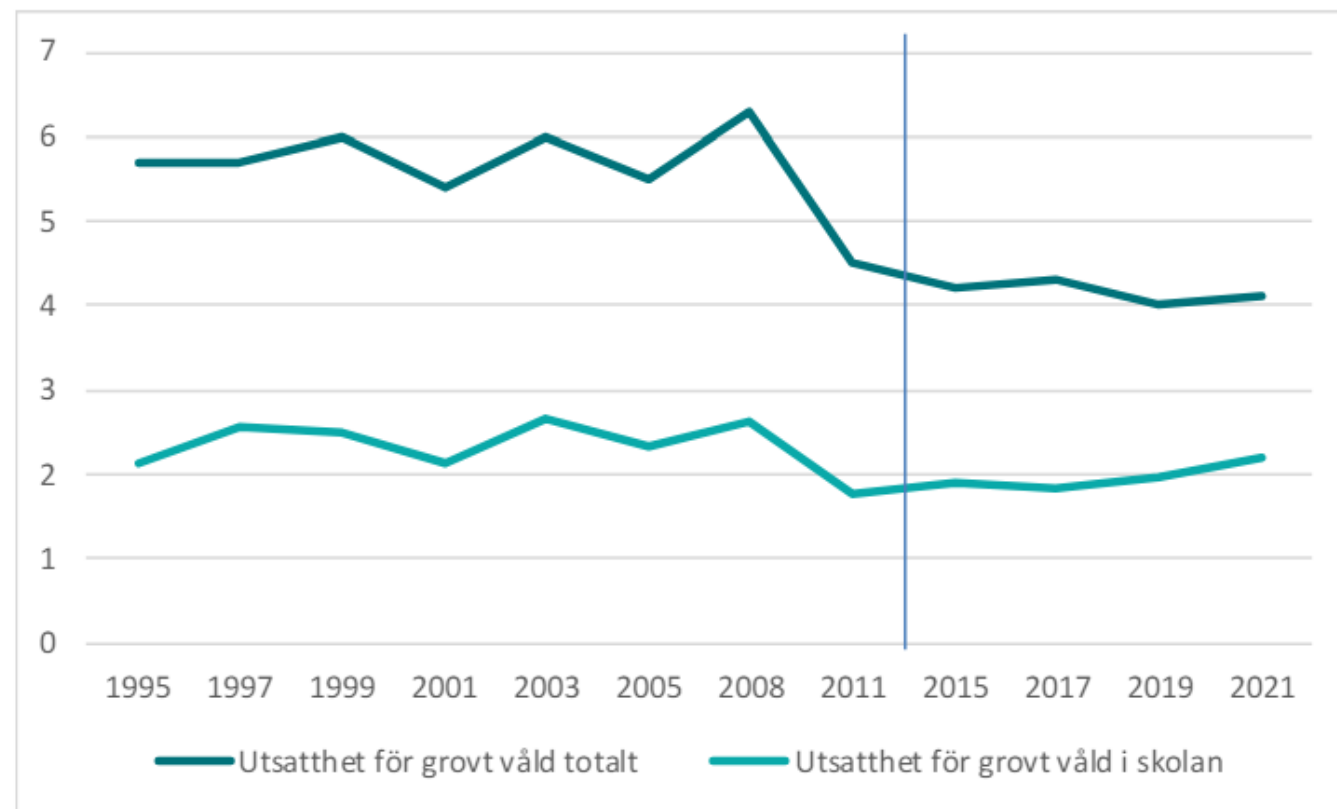

Källa: Statistiska centralbyrån (Diagram sammanställt av Sveriges Lärares utredningsavdelning utifrån SCBs statistik)

Hot och våld i skolan, nuläget

Grovt våld bland unga har minskat sedan 2008. BRÅs undersökningar tyder på det.

Figur 4. Andel niondeklassare utsatta för grovt våld totalt samt andel utsatta för grovt våld där den senaste händelsen uppges ha skett i skolan under de senaste 12 månaderna, bland niondeklassare, åren 1995–2021. Andel i procent. (Obs. Det lodräta strecket markerar tidpunkten för ett metodbyte, se avsnittet Skolundersökningen om brott i bilaga 1.)

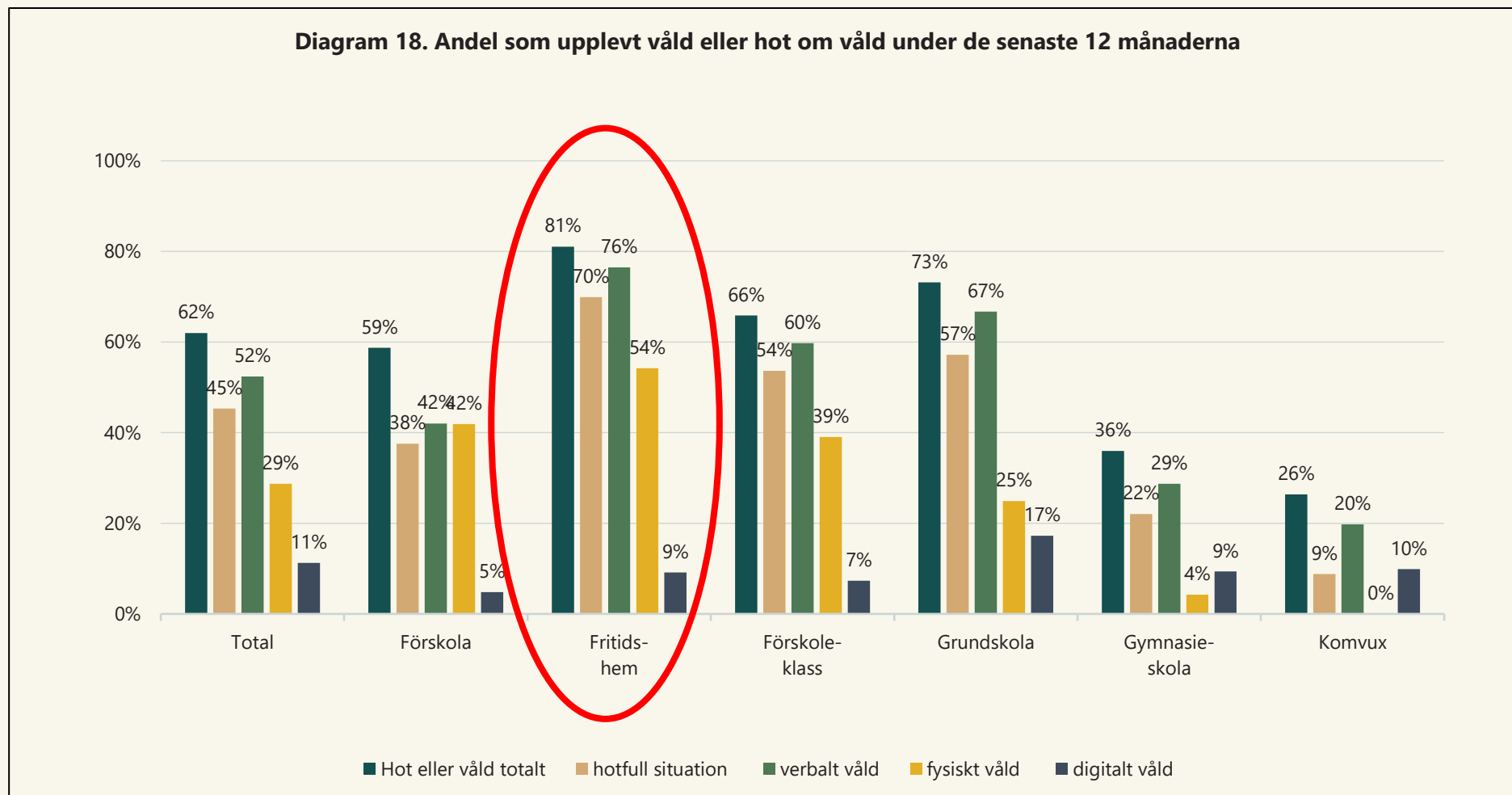

Källa: BRÅ https://bra.se/download/18.7143e6c118e5fb4107e166e/1711030866163/2024_3-Grovt-vald-i-skolan.pdf

Hot och våld i skolan, nuläget

- Sveriges Lärares undersökningar visar att problemen med hot och våld är omfattande i hela skolväsendet.

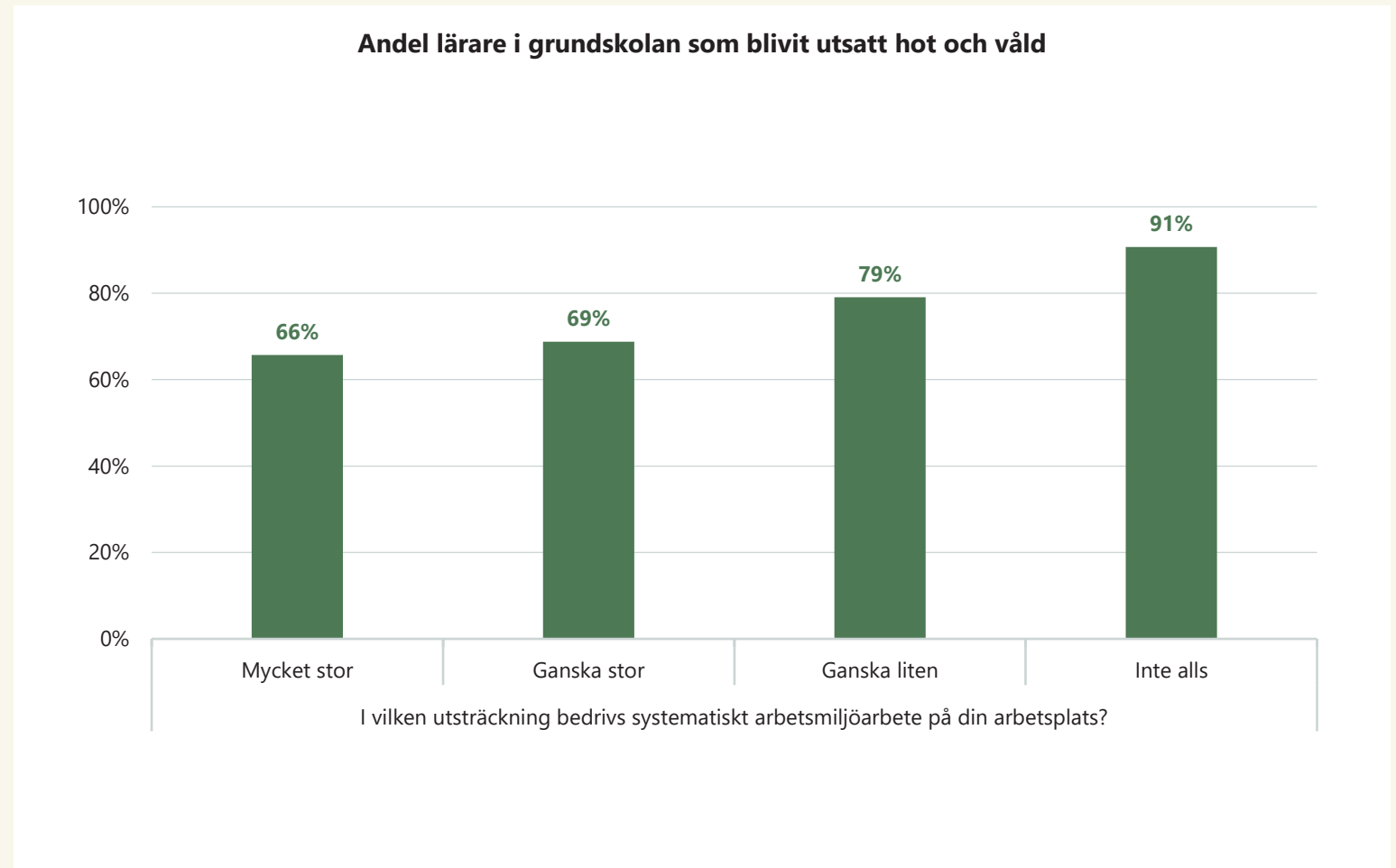
- Lärare i fritidshem är oftare utsatta

Källa: Med orimliga förutsättningar, En beskrivning av arbetsmiljön i skolan och förskolan, Sveriges Lärare 2024

Ur ett arbetsmiljöperspektiv

Vi ser att arbetsplatser som bedriver systematiskt arbetsmiljöarbete i längre utsträckning har lärare som blir utsatta för hot och våld.

Källa: Sveriges Lärares arbetsmiljöundersökning 2023

Regelverken

Flera regelverk är aktuella i frågor kring hot och våld i skolan, exempelvis:

- Arbetsmiljölagen
- Skollagen
- Men även exempelvis diskrimineringslagen, socialtjänstlagen, brottsbalken, lagen om skydd och olyckor, etc, kan vara tillämpliga.

Lagarna är likställda, ingen av lagarna är överordnad någon annan.

Fly – Sök skydd - Larma

<https://youtu.be/jbDjFY9K4UQ> (informationsfilm från MSB som riktar till yngre skolelever)

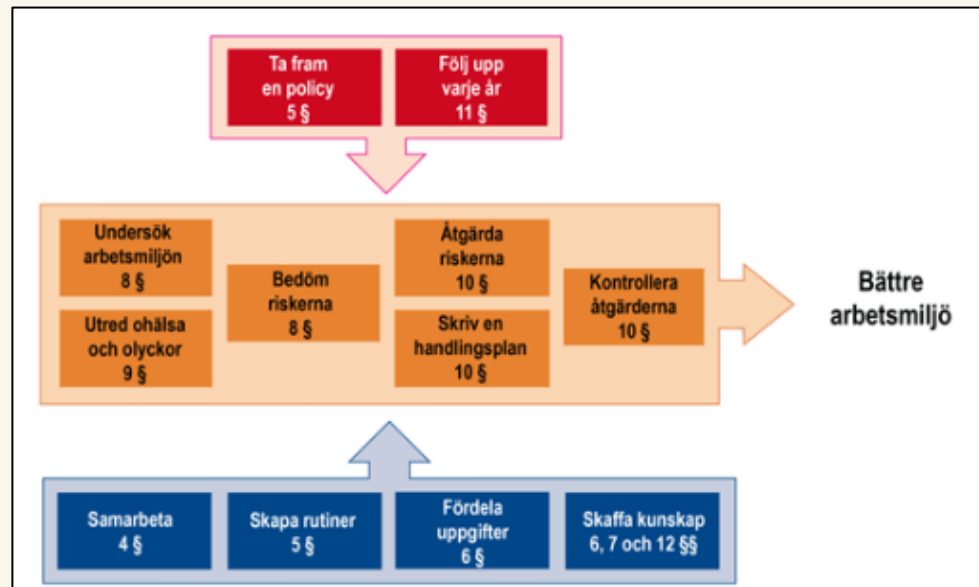
Arbetsmiljöverket

(Bilden hämtad från arbetsmiljöverkets hemsida: <https://www.av.se/globalassets/filer/publikationer/presentationer/systematiskt-arbetsmiljoarbete-presentation-sds21.pdf>)

Några föreskrifter

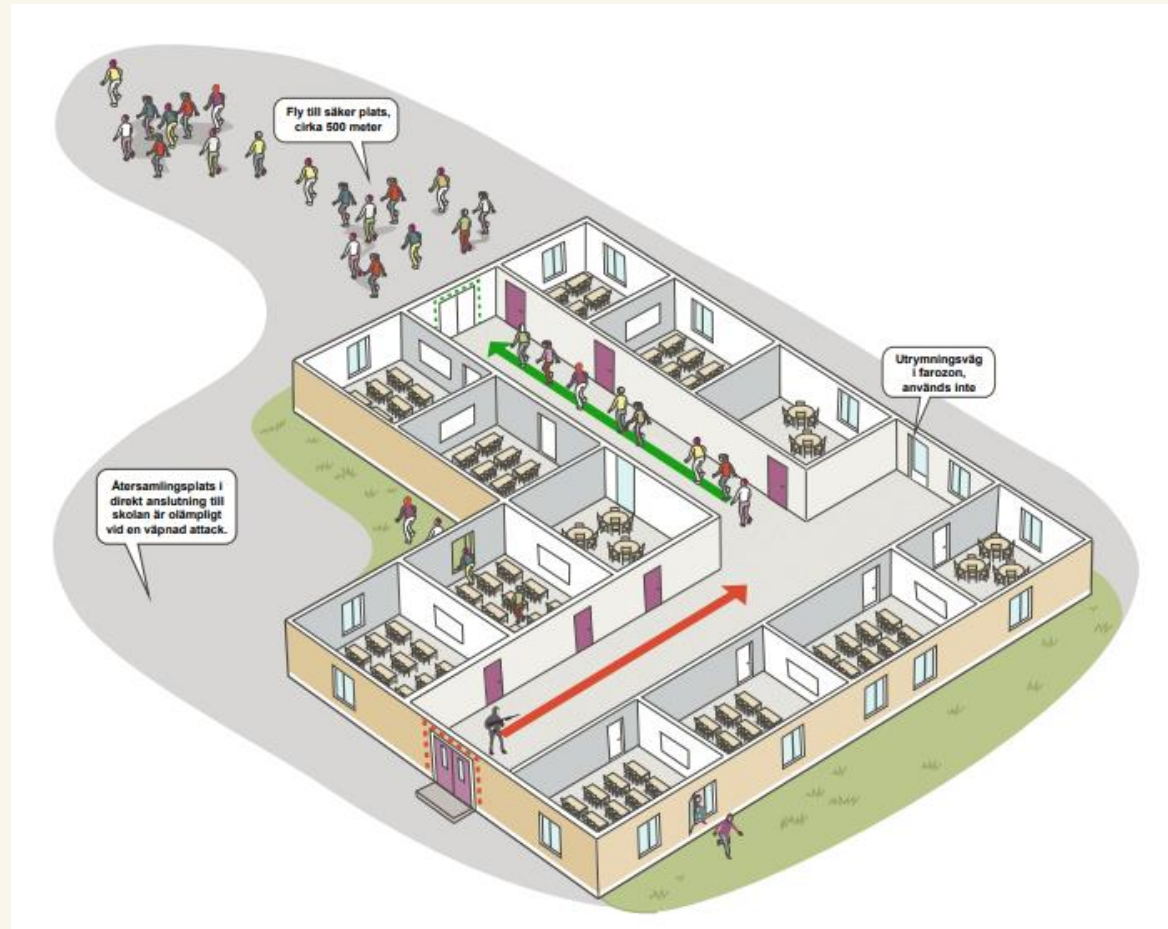
- AFS 2023:1 Systematiskt arbetsmiljöarbete
- AFS 2023:2 kap 4 Första hjälpen och krisstöd
- AFS 2023:2 kap 5 Våld och hot om våld
- AFS 2023:3 kap 6 Ensamarbete
- AFS 2023:2 kap 2 Organisatorisk och social arbetsmiljö
- AFS 2023:2 kap 3 Arbetsanpassning

Bilderna hämtade från: <https://www.av.se/arbetsmiljoarbete-och-inspektioner/arbeta-med-arbetsmiljon/systematiskt-arbetsmiljoarbete-sam/>

Utrymning, inrymning och utestängning

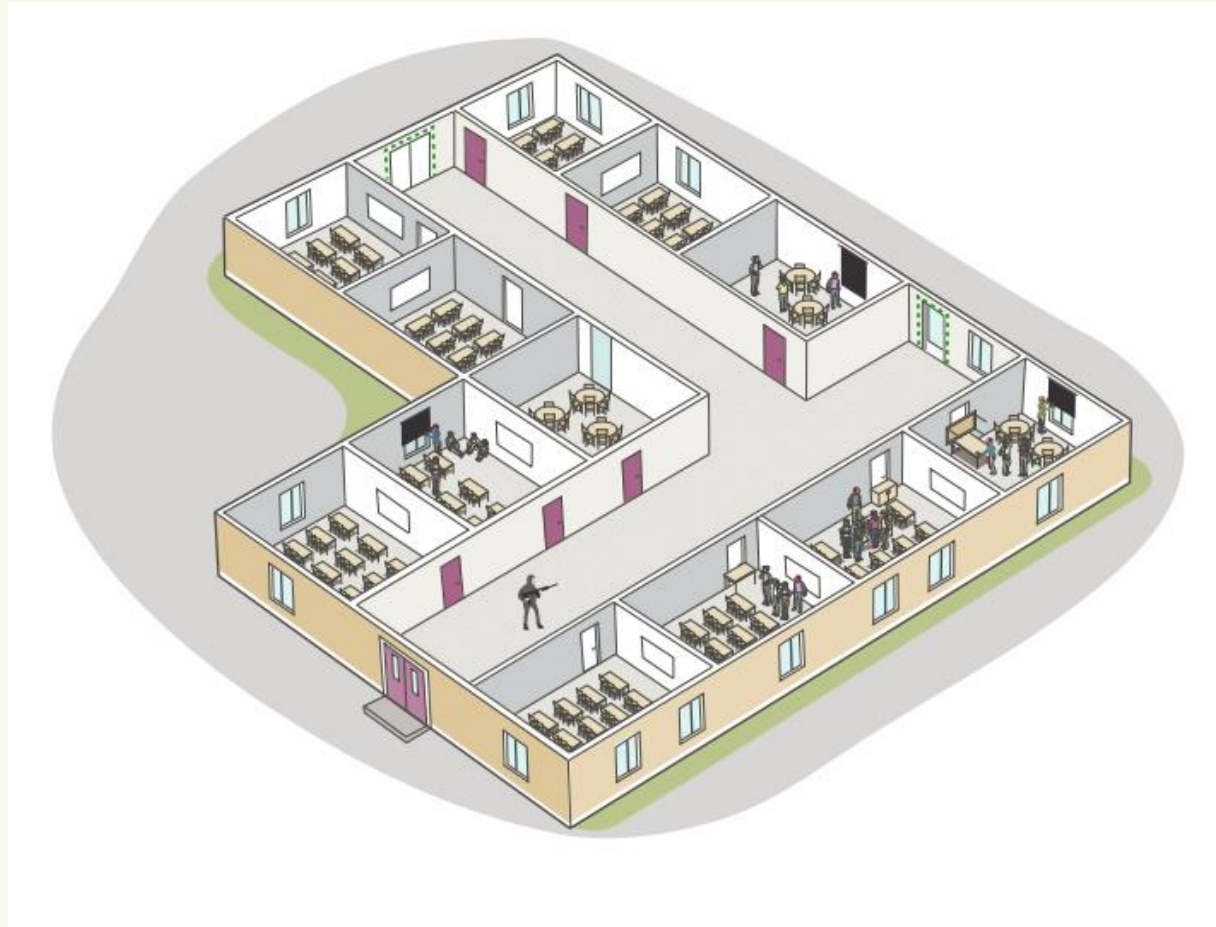
Utrymning

<https://rib.msb.se/filer/pdf/30376.pdf>, s28

Utrymning, inrymning och utestängning

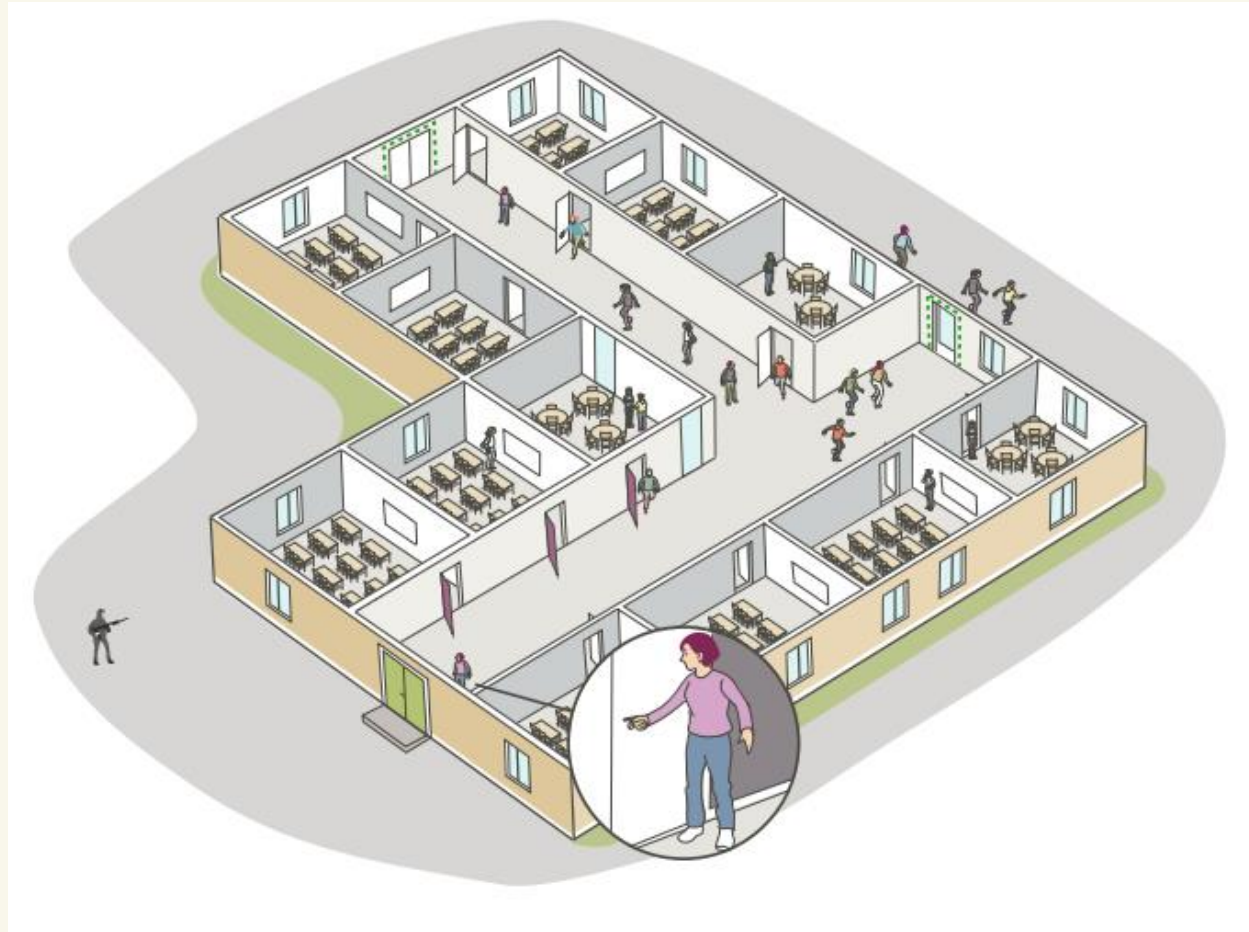
Inrymning

<https://rib.msb.se/filer/pdf/30376.pdf>, s29

Utrymning, inrymning och utestängning

Utestängning

<https://rib.msb.se/filer/pdf/30376.pdf>, s30

Varnings och larmsystem

- Viktigt att kunna varna och larma snabbt

Exakt hur detta ska gå till är inte reglerat. Hur ser det ut hos er?

Några exempel:

PA system

Utrymningslarm talat meddelande

Ljudsignaler (OBS ska ej kunna förväxlas med brandlarm)

Mobilapplikationer

Etc

<https://rib.msb.se/filer/pdf/30376.pdf>, s30

Handlingsplaner och rutiner

sakerhetsdialogen.suntarbetsliv.se

suntarbetsliv

Verktyg och utbildningar Artiklar Webbinarier Om oss Kontakt

Säkerhetsdialogen Förebygg ▾ Om något händer ▾ Gruppaktiviteter Checklistor och stöd

“Säkerhetsdialogen
Stöd för att förebygga hot och våld på jobbet

<https://sakerhetsdialogen.suntarbetsliv.se/>

Stödmaterial

- MSB: <https://www.msb.se/sv/amnesomraden/krisberedskap--civilt-forsvar/oka-skyddet-mot-terrorism-i-offentliga-miljoer/forebygga-skolattentat/>
- CVE: <https://cve.se/operativtstod/skolattackse.4.71a8b2e21897382c216c8f63.html>
- Skolverket: <https://www.skolverket.se/skolutveckling/sakerhet-och-krisberedskap-i-skola-och-forskola>
<https://www.skolverket.se/skolutveckling/sakerhet-och-krisberedskap-i-skola-och-forskola/stark-krisberedskapen-i-er-verksamhet/handlingsalternativ-vid-vapnat-vald-i-skola-och-forskola>
- Suntarbetsliv: <https://sakerhetsdialogen.suntarbetsliv.se/>
- Partsrådet: <https://partsradet.se/arbetsomraden/arbetsmiljo/tema-hantera-hot-vald-och-otillaten-paverkan/>
- Prevent: https://www.prevent.se/jobba-med-arbetsmiljo/osa/hot-och-vald/?gad_source=1&gclid=CjoKCQjw1Yy5BhD-ARIsAIoRbXb6vH-rZLxxoZJfxOuQIMwV9oQ9Clg8qkPl59Po11RBVnyPcZB1hPwaApEiEALw_wcB
- Sveriges Lärare: <https://www.sverigeslarare.se/rad-och-stod/arbetsmiljo/hot-och-vald/>

Hur ser det ut hos er?

- Vilka handlingsplaner och rutiner finns på din skola?
- Finns fritidshemmets situation med i skolans rutiner och handlingsplaner?

